

**KEYNESYEN GÖRÜŞ İLE MONETARİST GÖRÜŞÜN YÖNTEM FARKLILIKLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME:
1929 KRİZİ ÖRNEĞİ***

İsmail KÜÇÜKAKSOY,

Doç.Dr. Dumlupınar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, ismail.kucukaksoy@dpu.edu.tr

Elif ERCAN, e_yucel87@hotmail.com

ÖZET: Bilimsel bir çalışmada belirlenen hedefe uygun bir şekilde ulaşabilmek için gerekli olan tekniklerin seçilmesi ve organizasyonların yapılması anlamına gelen yöntem, iktisat okullarında farklı algılanmaktadır. Çalışmada Keynesyen görüş ile Monetarist görüş karşılaştırılmıştır. Söz konusu ekoller 1929 krizi ekseninde kıyaslanmıştır. Bu iki görüş incelendiğinde; Keynesyen görüşün müdahaleci tavrı, krize dışsal bir şok olarak bakmaları ve krizi parasal bir olgu olarak görmemelerinin yanında, Monetaristlerin liberal yaklaşımları, krizleri değerlendirirken değer yargılarını reddetmesi, krize içsel ve parasal bir olgu olarak bakması aralarındaki temel farklar olarak tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İktisatta Yöntem, 1929 Krizi, Monetarist Ekol, Keynesyen Ekol.

**AN EXAMINATION UPON KEYNESIAN AND MONETARIST OPINION'S METHOD DIFFERENCES: A SAMPLE
OF 1929 CRISIS**

ABSTRACT: The method means making an organization and selecting techniques needed to achieve the identified aim properly in a research. But this meaning is understood differently in the school of economics. Presenting method differences in economics and understanding the stated differences will contribute to provide solution of economics cases. In the study, the view of Keynesian is compared with the view of Monetarism. The stated theories are compared in terms of 1929 crisis. When these two views are analyzed, these main differences are determined. While the view of Keynesian has intervention manner, it regards the crisis as an exogenous shock and the crisis is not a monetary phenomenon for Keynesian; Monetarist has liberal approach, it refuses value judgement while evaluating the crisis and it regards the crisis as an endogenous and monetary phenomenon.

Key words: The Method in Economics, 1929 Economics Crisis, Monetarism Theory, Keynesian Theory.

1.Giriş

Sosyal bir bilim olan iktisatta, tarihsel süreci içerisinde birçok farklı düşünür ve düşünce akımları yer almaktadır. Bu akımları birbirinden ayıran ve farklı kategorilere oturtan şüphesiz onların yöntemlerindeki farklılıklardır. Her iktisadi olay ve olgu farklı bakış açılarını içermektedir. Hatta aynı ekoldeki düşünürlerin bile birbirinden ayrıldığı noktalar olmuştur. İktisat bilimindeki yöntem farklılıkları değişen dünya koşullarına göre ve günün şartlarına göre şekillenmektedir. İktisadi olayların olduğu dönemlerde kabul edilen yöntemler ilerleyen yıllarda eleştirilebilir, ortadan kalkabilir ya da tekrar gündeme gelebilir. Bu, ekonomik ve sosyal konjoktüre göre şekillenir. Bu değişimden etkilenen önemli olaylardan birisi de Ekonomik Krizlerdir. Dünyada kriz anlayışının değişmesinde adeta bir milat olan 1929 Büyük Buhranı bunun en önemli örneğini teşkil eder. 1929 Ekonomik krizini kesin sebepler sonucunda oluşup ve ardından gelen krizler aynı sebeplere mi dayanır yoksa dönemin sosyoekonomik şartlarına bağlı olarak mı gelişir? Buna bağlı olarak 1929 krizi konusunda Keynesyenler ve Monetaristlerin yöntem farklılıkları aynı olayı incelemelerine rağmen dünya konjoktürüne göre mi şekillendiği ve Keynesyenler ile

---

* Bu çalışma, 2014 yılında Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde kabul edilen “**Keynesyen Görüş ile Monetaristlerin 1929 Krizine Bakışındaki Yöntem Farklılıkları**” isimli yüksek lisans tezinden oluşturulmuştur.

Monetaristler arasında yöntem ayrılıklarının yanında yöntemlerinin uyduğu konular var olup olmadığı bu çalışmada incelenmiştir.

2. Ekonomik Kriz

Çincede kriz korku ve fırsat anlamına gelmektedir (Unay, 1996, ss. 10). Kriz doğal nedenlerle ya da insan eliyle ortaya çıkan, sosyal, ekonomik ve politik sistemlerde karışıklığa yol açan geniş kapsamlı ve bütünleşen yanlıların verilmesini gerektiren durum olarak ele alınmaktadır (Rusaw ve Rusaw, 2008, s. 380, Aktaran; Gök, 2010, s. 4). Ekonomik kriz, en küçük ekonomik birimden en büyük ekonomik birime doğru, iç ve dış borçların arttığı, işsizliğin arttığı, fiyatların bazen yükseldiği bazen de düştüğü, üretim seyrinin istikrarsızlaştığı ve halkın genellikle siyasi iktidara olan güveninin sarsıldığı dönemi ifade eder (Coşkun, 2004, s. 7). Marksizm'deki üretim krizi ise daha çok 1929 ekonomik bunalımını bir ölçüde açıklamaktadır. Ayrıca, teorideki üretim krizi; 1990 sonrasında ortaya çıkan, para ve banka krizlerinden sonra, talepteki ani düşüşler sebebiyle ekonominin bir resesyon sürecine girmesi sonucunda üretim fazlalıklarının satılmayarak, üretimin azaltılmasını (iktisadi küçülme) anımsatmaktadır (Küçükaksoy, 2006, s. 105). Krizin bir olgu olarak kapitalist ekonomilerde sorgulanması ve ekonomilere değişik yoğunluklarda müdahalesi Keynesyen iktisatın yükselişiyle paraleldir. Keynes, hem serbest piyasa ekonomisinin hem de planlı ekonominin pür hali ile sağlıklı işlerliğinin mümkün olmadığını ve her ikisinde de aksaklıklar bulunduğunu belirlemiştir. Kriz kuramına en önemli katkılardan birini Karl Marx yapmıştır (Eroğlu ve Albeni, 2002, ss. 91-92). Marx, ekonomideki krizlerin kapitalizmin kendi karakteristiğinden ortaya çıktığını savunmuştur. Ekonomik kriz, bir ekonomide konjonktürel dalgalanmalarda meydana gelen devrevi hareketler bakımından tanımlandığında ekonomik faaliyetlerin en yüksek olduğu noktaya doruk, en düşük olduğu noktaya da kriz noktası denmektedir. Bu dalgalanmalar arasında duraklama dönemi denen dönem kısa ve şiddetli olmayan bir dönem olarak görülür fakat bu dönem şiddetlenerek uzuyorsa kriz kavramı kullanılır. Dalgalanmanın bir döneminde ise duraklama ve gerileme dönemi söz konusudur bu dönem yerini bunalım ve daralmaya bırakır bu dönemde ekonomide karların azalmasını zararlar, zararların artmasını ise iflaslar izler. İşsizliğin artması ve gelir düzeyinin düşmesi ile bunalım son noktaya gelir. Ekonomik çöküş gerçekleşir (Unay, 1996, ss. 10-11). Ekonomik kriz tüketici talebinde ve firmaların yatırımındaki büyük düşüş, yüksek oranlı işsizlik ve dolayısıyla yaşam standartlarının düşmesi biçiminde ortaya çıkabilir. Bu tür ekonomik krizlere genellikle finansal piyasalardaki belirsizlikler ve hisse senedi fiyatlarındaki düşüşler eşlik eder. Bazen krizler doğrudan doğruya finansal sektörden de kaynaklanabilir. Krizin tanımlanmasında bir takım zorluklar vardır çünkü kriz, dalgalanma çöküntü gibi ifadeler ekonomiler için sık kullanılmakta fakat bunların hepsi kriz anlamına gelmemektedir. Durgunluk dendiğinde bir ekonomide büyüme oranının sıfıra yakın ya da sıfır olması anlaşılmaktadır. Bir yıl içinde ürettiği bütün mal ve hizmetlerin piyasa fiyatları cinsinden değerleri toplamı 200 milyar dolar olan bir ekonominin bir sonraki yıl yine aynı değerde GSMH yaratması o ekonominin durgunluk içinde olduğunu gösterir. Resesyon ise bir ekonomide büyümenin eksiye düşmesi demektir. Bu duruma genellikle işsizlik oranındaki artış eşlik eder. Resesyon konjonktür dalgasının en düşük olduğu düzeydir. Bu düzeyde birçok makroekonomik gösterge düşüş halindedir. Bu durumlardan hangisinin kriz sayılacağı süresine, büyüklüğüne ve yarattığı etkiye göre değişmektedir. (Eğilmez, 2008, ss. 48-50).

3. 1929 Krizindeki Yöntem Farklılıklarının İncelenmesi

Global krizler gerçekleştiği zaman dünya çapında etkiler oluşturmuşlardır. Genellikle bir ülke veya bir bölgede başlayıp dünya genelinde bir etkiye sahip olan bu krizler birçok ülkeyi farklı ekonomik tedbirler almaya itmiştir. Dünya çapında büyük etkiye sahip olan ve en önemli krizlerden bir sayılan 1929 krizi birçok iktisatçının değerlendirme konusu olmuştur. Bununla birlikte ekonomik krizler açıklanırken iktisatçılar ve iktisat ekolleri farklı yöntemler kullanarak bu krizlere açıklık getirmişlerdir.

1929 krizi aniden ortaya çıkan bir kriz olmakla birlikte krize zemin hazırlayan sebepler aslında yıllar boyunca ekonominin seyrini sonucunda ortaya çıkmıştır. Balon olarak nitelendirilen ekonomik durum 1929 yılında patlak vermiş ve tarihe adını Kara Perşembe olarak geçirmiştir. 1920'li yıllar aslında ABD için oldukça parlak yıllar olmuştur. Her ne kadar kapitalizmin etkisiyle bu durum gelişse de o dönemde iyi giden birçok şeyin varlığından söz edilmektedir fakat tüm bu iyi gidişatın yanında bir takım olumsuz durumlar da krizin aslında neden dolayı patlak verdiğini açıkça ortaya koymaktadır.

3.1. Krizin Gelişimi ve Sonuçları

ABD ekonomisinin küçük ve çok sayıda bankadan oluşan finansman yapısı ekonominin denetimini güçleştirerek krizin yayılma hızını arttıran etkidir. ABD’de hızla büyüyen holding tipi şirketlerin bunalıma dayanıksız bir yapıya sahip oldukları ise ancak bunların büyük bir çoğunluğunun çökmesinden sonra fark edilmiştir. Ekonomideki durgunluk nedeniyle işsizlik rakamlarında da artış gerçekleşmiştir.

Tablo 1: 1929 Bunalımında ABD’de İşsizlik Yüzdesi (Milyon Kişi)

	Toplam Sivil İşgücü	İşsizler	İşsizlik Yüzdesi
1929	47, 8	1, 5	%3, 1
1930	48, 4	4, 2	%8, 8
1931	49, 0	7, 9	%16, 1
1932	49, 6	11, 9	%24, 0
1933	50, 1	12, 6	%25, 2

Kaynak: Jacques Nere, 1980, s. 66

Tablo-3.1 de görüldüğü gibi ekonomideki durgunluk işgücü piyasalarına da etki etmiş ve işsizlik oranlarında ciddi bir artış göstermiştir. 1929 yılında 1, 5 milyon işsiz varken bu sayı 1933’de 12, 6 milyona ulaşmıştır. İşsizliğin bu seviyelere gelmesinin önemli nedenlerinden birisi de ekonominin durgunluk içerisine girmesidir. Buna sebep olarak da ekonomideki talep fazlalığı gösterilebilir. Piyasadaki bu fazlalık fiyatlar genel düzeyinde de bir düşmeye sebep olmuştur. Tabloda fiyatlar genel düzeyinin yıllar bazında seyri görülmektedir.

Tablo 2: 1929 Bunalımında ABD’de Fiyat Göstergeleri Hareketi

	Tarımsal Fiyatlar	Olmayan Fiyatlar	Tarımsal Fiyatlar	Fiyatların Tümü
1929	93, 3		104, 9	95, 3
1930	85, 9		88, 3	86, 4
1931	74, 6		64, 8	73, 0
1932	68, 3		48, 2	64, 8

Kaynak: Jacques Nere, 1980, s. 64

Tablo 3.2 de belirtildiği üzere 1929 yılında piyasalarda meydana gelen durgunluk tüm piyasalardaki fiyat düzeylerini etkilemiştir. Üretimdeki düşüş nedeniyle 1929 yılından sonraki yıllarda fiyatlarda düşüş gerçekleşmiştir. Bu düşüş hem tarımsal hem de tarımsal olmayan fiyatları etkilemiştir.

Tablo 3: Toplam Sanayi Üretimi İndeksi (1929=100)

Ülke	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935
ABD	90	100	83	69	55	63	69	79
İngiltere	94	100	94	86	89	95	105	114
Fransa	94	100	99	85	74	83	79	77
Almanya	100	100	86	72	59	68	83	96

Kaynak: Industrial Statistics, OECD, 1958 Aktaran: Mahfi Eğilmez, 2008, s. 59

Bahsedilen ülkelerde krizin gidişatına ve etkilerine bakıldığı zaman özellikle ABD ve Almanya’da diğer ülkelere göre daha ciddi bir düşüş yaşanmıştır. Fransa yukarıda da bahsedildiği gibi krizden neredeyse en az etkilenen ülke konumundadır. Diğer ülkelerin sanayi üretimi indeksi daha fazla düşüş yaşarken bu durum Fransa’da sadece bir puan bir düşüşe neden olmuştur.

1929 krizi kapitalizm tarihinin karşılaştığı en büyük krizdir. Milyonlarca insan işsiz kalmış, ülkelerin gelirleri düşmüş, ekonomileri küçülmüş ve karşılıklı ticaret büyük sekteye uğramıştır. Pek çok ülke altın ve döviz rezervlerini koruyabilmek için ithalat kısıtlamalarına ve paralarını devalüe etme yoluna gitmişlerdir. Bazı ülkeler böylece uluslar arası ticaret daralmış ve ülkelerin yaşam standardı düşmüştür (Eğilmez, 2008, s. 60).

5. Keynesyen ve Monetarist Görüşün 1929 Krizine ve Çözümlerine Yaklaşımı

Kriz kavramını açıklarken gerek Keynes’in gerek Friedman’ın temel felsefeleri ve iktisadi yöntemleri krizi ve ona yol açan etkenlerin tanımlanmasında görülmektedir. Keynes’in iktisata getirdiği en önemli kavram kuşkusuz makroekonomidir. Klasik görüşten farklı olarak ekonomik olaylara makro olarak bakmış ve denge kavramını makroekonomik denge olarak tanımlamıştır. Keynes tasarruf ve tüketim eğilimi kavramlarını ekonomiye kazandırmış ve yatırımları faizin tasarrufları da gelirin bir fonksiyonu olarak görmüştür. Keynes’e göre eksik istihdamın ortaya çıkması her an olasıdır çünkü emek piyasası tam rekabetten uzaktır ve ücretler sendikalarla yapılan anlaşmalar sonucu belirlenmektedir. Fiyat ve ücretler esnek değildir özellikle fiyatların aşağı doğru esnek olması da mümkün değildir, bu yüzden piyasadaki arz talep dengesizliklerinin kendiliğinden ortadan kalkması da mümkün olmamaktadır. Keynes tüm bunların yanında belirsizlik kavramını kullanmıştır. Ona göre gelecek belirsizdir ve bu da eksik bilgi sorununa neden olmaktadır. Keynes’e göre olasılık hesapları da tıpkı belirsizlik gibidir ve ölçülemez. Belirsizlik risk değildir, ona göre ölçülebilen belirsizlik sonuçta kesinliği ifade etmektedir. Bunun ise geleneksel iktisattan farkı yoktur. Tüm bu belirsizlikler dengesizliğe neden olmaktadır. Keynes’e göre iktisatta belirsizlik içseldir yani sistemin doğasında vardır bu da Keynes’e göre kriz nedenidir. Yani Keynes’e göre krizler dışsal şoklarla değil içsel nedenlerle belirsizlikle açıklanmaktadır (Ölmezoglulları vd., 2004, ss. 11-16). Keynes’in düşünceleri eserlerinde de zaman zaman yer verdiği Mandeville ile yöntemsel olarak benzerlik gösterir. Mandeville toplumdaki bütün sefaleti ve iktisadi geriliği eksik tüketim yoluyla ortaya çıktığını savunmuştur. Ekonominin devamlı şekilde eksik istihdama gömülüp kalmasına sebep eksik tüketim olduğunu ortaya koymuştur. Ona göre bu durum iktisadi hayatın değer yaratıcı unsurlarını harekete geçirmemekte veya daha ortaya çıkmadan öldürmekte ve bundan da en fazla sefalet prim almaktadır (Sayar, 2005, s. 77). Keynes görüşlerinden etkilendiği bu düşünürüne benzer görüşlerle milli gelir düzeyine ve ekonomide ortaya çıkan dengesizlikler ve bunun paralelinde oluşan krizlere bir yaklaşım sergilemiştir. Keynes krizi açıklarken iki nedene bağlamıştır. İlki sermayenin marjinal etkinliğinin çöküşü diğeri ise efektif talep eksikliğidir (Ge ve Liu, 2010, ss. 24). Keynes bu bağlamda çalışmalarında milli gelir ve istihdam düzeyini belirleyen faktörleri çeşitli argümanlar yardımıyla ortaya koyar. Keynes’e göre milli gelirin düzeyi ve onunla paralel yükselip alçalan istihdam düzeyi mevcut efektif talep miktarına bağlıdır. Say’a göre ekonominin motoru arz cephesi iken Keynes’e göre talep cephesi olmuştur. Keynes’e göre eğer tüketim düzeyindeki bir düşmeyi yatırım hacmindeki bir artış telafi etmiyorsa, ekonomide daralma doğar, toplam talep yükselirse milli gelir ve istihdam düzeyi yükselir. Bunalım, yükseliş döneminden ani ve şiddetli olarak düşüşe geçmiştir. O halde bunalımın başlamasını ve bunalımdan yükselişe geçişi açıklamak gerekir. Gelecekle ilgili tahminlerde ani ve şiddetli değişme ve sermayenin bolluğu sermayenin marjinal etkinliğindeki düşmeyi belirlemektedir. Geleceğe ilişkin belirsizliklerin doğması bir yanda sermayenin marjinal etkinliğini düşürürken, öte yanda likidite tercihinin yükselterek faiz hadlerinin artmasına neden olur. Bu nedenle yatırımların üzerindeki olumsuz faktörler çoğalır ve bunalım derinleşir (Unay, 1996, ss. 140-143). Keynes bu derinleşmeyi de likidite tercihi ve tasarruf yatırım uyumsuzluğu ile açıklar ve bunlar varsa yapılan faiz indirimlerinin mümkün olmadığını söyler ve gelenekçi politikanın ücret esnekliğine dayanan görüşlerini de kabul etmez (Kazgan, 2004, s. 233). Keynes’de iktisattaki belirsizlik ve beklentilerin istikrarsızlığı, ekonomiye müdahale konusunda da farklı bir yöntemine başvurmasına neden olmuştur. Keynes’de kriz dışsal şoklardan değil belirsizlikten dolayı oluştuğundan ekonomiye müdahale gerekli bir hal olmuştur. Beklentilerin istikrarsızlığı potansiyel krizi beraberinde taşır. Potansiyel krizi önlemenin yolu da devletin ekonomiye karışımıdır. Belirsizlik ve bireylerin geleceği görme konusundaki yetersizlikleri dolayısıyla doğru haber alma amacıyla devletin ekonomiye karışması gerektiği düşüncesi hâkimdir. Keynes kamu müdahalesine ve devletin ekonomi politikası uygulamasına karşı bir politika iyimserliğine sahiptir. Devlet başta işsizlik olmak üzere konjonktür

dalgalanmalarına karşı ekonomik politika uygulamalıdır. Sorunlar izlenmeli, saptanmalı ve gerekli politikalar uygulanarak giderilmelidir (Ölmezoğulları vd., 2004, ss. 16-17). Aksi takdirde kuralların ve müdahalelerin olmadığı bir ekonomide var olan refah ani bir şekilde krize dönüşebilir (Stojanov, 2009, s. 298). Keynes'e göre ekonomiye çok dolaylı bir müdahale yolu olan para politikası tam istihdama ulaşmak için yetersizdir, devlet daha dolaysız olan maliye politikasıyla ekonomiye müdahale etmelidir. Hatta tam istihdama ulaşmak için yatırımların sosyalleştirilmesi tek yol olabilir. Ayrıca devlet çeşitli önlemlerle tüketim eğilimini de etkileyebilir. Efektif talebi yükseltmek için devletin yatırımların sosyalleşmesi yoluyla yapacağı müdahale tedrici olursa toplumsal geleneklerle çatışmaz, bireyciliğe de karlı değildir. Devletin işlevlerini genişletmesi, tutucularca bireyciliğe karşı olmakla suçlansa da var olan iktisadi yapının yıkılmasını önlemek ve bireysel girişimin başarılı olabilmesi için bu kaçınılmazdır (Kazgan, 2004, s. 233). Keynes iktisat politikaları konusunda hem maliye hem para politikalarının etkili olabileceğini düşünür. Klasiklerdeki dikotomi(reel sektör- para sektörü ayrılığı) olmaması, para politikalarını da etkili kılacaktır. Keynes'in tercihi maliye politikası yönündedir. Toplam talepteki eksiklikten kaynaklanan bir makroekonomik dengesizliği, kamu giderlerini artırma gibi bir maliye politikası aracı kullanarak gidermek çok daha kolay olacaktır. Ama gelir düzeyinin yüksek olduğu zamanlarda resesyona karşı para politikası daha etkin olacaktır (Ölmezoğulları vd., 2004, s. 17).

Monetaristler kriz olgusuna Keynes'den daha farklı bir bakış açısıyla bakarlar. Bunda Friedman'ın düşünsel kökenleri oldukça etkilidir. Monetarist düşüncenin kökleri liberalizmi savunan klasik ve neoklasik okula uzanmaktadır. Monetaristler ekonomide tam rekabetin varlığına ve makroekonominin istikrar içinde çalıştığına inanırlar. Serbest piyasada mevcut esnek fiyat ve ücretler, mal ve faktör piyasalarında arz-talep dengesini sağlarlar(Unay, 1996, s. 176). Friedman'a göre ekonomide değer yargıları yoktur ve ekonominin de doğal bilimler gibi nesnel bir bilim olması gerektiğini savunmuştur ve hiçbir değer yargısının enflasyonun parasal bir olgu olduğu gerçeğini değiştiremeyeceği yönünde iddialı bir görüş ortaya atmıştır. Friedman'ın nominal gelirlerdeki artışların neye bağlı olduğunu açıklamaması üzerine yöneltilen eleştirilere Friedman şöyle cevap vermiştir; kuram her şeyi açıklamaya yönelmemiştir. Friedman'ın miktar kuramı nominal gelirdeki değişikliklerin belirlenmesi konusunda çok güçlüdür. Ancak bunun fiyattaki değişiklikten mi yoksa üretimdeki değişiklikten mi kaynaklandığının öngörülmesi konusunda eksiklik, büyüklüğün değişmesini yadsımamaktadır. Friedman'a göre ekonomik istikrarsızlıklar hemen hemen tamamen para arzındaki yanlış dalgalanmaların sonucudur. Reel ekonomi mutlak olarak istikrarlıdır. Ekonomik sistemin istikrarına zarar veren talep şokları para politikasıyla ilgili denemeler sonucunda meydana gelmiştir. Hatta böyle bir para politikası enflasyonun gerçek sebebidir. Monetarist iktisatçılar neo-klasik geleneği izleyerek ekonomideki istikrarsızlığın kaynağını parasal şoklar olarak görmektedirler (Ölmezoğulları vd., 2004, ss. 42-47). Hatta Friedman döneminde İngiliz başkanı Teatcher hükümeti tarafından uygulanan serbest piyasa yerine müdahaleli ekonomi politikasına ve sabit para politikasına karşı ciddi bir savaş vermiştir (Vorster, 2010, s. 164). Monetaristlerin görüşüne göre uzun dönemde enflasyon oranı para arzındaki büyümeye eşittir ve çıktı düzeyi parasal büyümeye ve parasal büyümenin hızlanmasına bağlıdır (Order, 1977, s. 745). Friedman'a göre para miktarında ılımlı büyüme öngören bir para politikasının benimsenmesiyle parasal otorite, enflasyon veya deflasyondan kaçınmış olacaktır. Ona göre para miktarındaki artış oranı ile ekonomik büyüme oranı arasında tutarlı bir ilişki olması gerekmektedir. Friedman, para stokundaki artışların konjonktüre paralel olarak düzenlenmesi görüşünü kabul etmemekte ve bunun parasal kuralı zaman içerisinde giderek anlamsız hale getireceğini ifade eder (Aktan, 2004, s. 179). Friedman ve Anna Schwartz'ın ABD için yaptıkları çalışmada para arzı ile milli gelir arasındaki ilişkiyi ve krizlerin asıl sebeplerini açıklamışlardır. Yaptıkları çalışma 1867-1960 yıllarını kapsamakta ve araştırmanın sonuçlarına göre para arzı ve milli gelir dalgalanmalarının tüm dönem boyunca birbirine paralel oldukları görülmüştür. Çalışmaya göre para arzındaki her azalma bunalımla aynı seviyelerde seyretmiştir ve para arzındaki azalmaları birkaç ay sonra resesyonların izlediği görülmüştür. Buna karşılık para arzındaki artış oranı yükseldiğinde ekonomik canlanma görülmüştür. Tüm bu görüşlere göre 1929 bunalımını da para arzındaki düşüşe bağlamışlardır. Para arzındaki mutlak bir düşme bunalıma neden olurken para arzındaki artış oranındaki düşme ise duraklamaların nedeni olmuştur. Bu çalışmadan iki yorum çıkmaktadır ki ilki monetaristlerin yorumudur, monetaristlere göre para arzı konjonktürü belirleyen stratejik bir değişkendir, Keynesyenlerin tezine göre ise milli gelirdeki değişme para arzındaki dalgalanmaların nedenidir. Monetaristler tümevarım yöntemi kullanarak bu şekilde bir sonuca ulaşmışlardır (Unay, 1996, ss. 176-178).

Aşağıdaki tabloda Keynes'in ve Monetarist görüşün 1929 krizi ile kriz kavramı ile ilgili farklı görüşlerini içeren çalışmalar incelenmiştir.

Tablo 4: Monetarizm ve Keynesyen Görüşlerin Karşılaştırılması

	Keynesyen Görüş	Monetarist Görüş	Keynesyen ve Monetarist Görüşün Karşılaştırılması
Yay, (1988)	Keynesyen iktisat 1930’lu yıllarda krize çözüm getirme açısından o dönemde Lakatos gibi bir bilimsel araştırma programı haline gelmiştir. Keynes’e göre krizin en büyük sorunu işsizliktir.	Friedman’a göre ise enflasyondur. 1970’lerde Monetaristlere göre ise krizlerin neden olduğu sorunlar başkadır.	Keynes ve Monetaristlerin görüşüne bakıldığında reel konjonktür neyi gerektiriyorsa ona ağırlık veren görüş ortaya çıkmaktadır. İki önemli paradigma olan Keynesyenler ve Monetarist görüş dönemlerinin göze çarpan sorunu olan kriz üzerinde ciddi bir tartışma içindedirler
Weintraub, (1973)	Keynes krizi açıklarken, ücret ve verimliliğe belirleyici bir unsur olarak açıklık getirir. Bununla birlikte Keynes’e göre kriz dönemlerinde olağandışı olaylar patlak verirse para politikaları sonuç üzerinde etkili olabilir.	Friedman’a göre nominal ve reel gelir parasal güçlerin ortak bir sonucudur.	Üretim ve istihdam konusunda da Keynes ve Friedman’ın görüşleri örtüşür
Brunner ve Meltzer, (1972)	Friedman’ın ekonomik istikrarsızlıkları ve çözümlerini açıklarken kullandığı yöntem bazı açılardan eleştirilir. Friedman ve onun yöntemlerini kullanan iktisatçılar tarafından yapılan deneysel çalışmalar ve bunların sonucunda açıklanan olaylar saptanmayan ve fark edilmeyen eksiklikler içermiştir. Örneğin para politikaları uygulamalarını savunan Friedman para politikası ile ilgili gecikmelerden bahsetmemiştir. 1920-30’lu yıllarda yaşanan krizin önemli nedenlerinden biri işsizlik olarak açıklanmıştır bu durum ise standart fiyat teorileri ile açıklanmıştır. Keynes’in krizi sadece çıktı ve fiyat düzeyinden yola	Friedman krizin aşılması için para politikalarını önermiştir	

	<p>çıkarak açıklaması bir eksiklik olarak görülmüştür. Fakat Friedman'ın teorilerinin hiçbiri Keynes'in fiyat ve çıktı teorisindeki eksikliği kaldırır nitelikte değildir.</p>		
Stanfield, (1991)	<p>Keynes'in kriz stratejisi, artan üretkenlik, yeni yatırım ve genişleyici talep politikaları ile ilgilidir. Ödemeler dengesindeki dengesizlikler ise muhtemel uluslar arası kredi kuruluşları tarafından takip edilerek finanse edilmelidir.</p>	<p>Monetarizm 1970'te ortaya çıkan yapısal krizin Keynesyen strateji ile açıklanamaması sonucu popülerlik kazanır.</p>	<p>Keynesyen strateji, ikinci dünya savaşı sonrasında altın çağını yaşamıştır, ulusal ekonomik politikalara sınırlı dayatmalar getirmesi ve 1970'deki yapısal krizi açıklayamaması Keynesyen görüşün çökmesine ve monetarizmin yükselmesine neden olmuştur.</p>
Danzel, (2001)	<p>Keynes'e göre istikrarsızlık dönemlerinde para miktarındaki değişiklik talebi canlandırıcı, istihdamı ve fiyat düzeyini kısmen yükselten etkiye sahiptir. Keynes'e göre faiz oranı politikası paranın miktar teorisinden daha etkin bir teoridir.</p>	<p>Friedman'a göre para politikalarının toplam talep üzerindeki etkisi büyüktür. Fakat her ne kadar parasal büyüklükler hala para politikası göstergeleri olarak kabul edilse bile mevcut politika çerçevesinde resmi faiz oranı politika aracı olarak kullanılır ve hem para stoku hem de enflasyon ortak bir şekilde diğer değişkenleri etkiler.</p>	<p>Friedman'ın para ve faizin politika aracı olarak kullanılması ve bu politika sonucu enflasyon, para stoğu ve diğer değişkenlerin etkilenmesini gelecekte Monetarizmin bir başarısı olarak önermek yanlış olur onun yerine öncelikle Keynes'in Genel Teorisi'ne bakmamız gerekir. Keynes para politikasının öneminin farkına varmış ve eğer para politikası iyi anlaşılırsa maliye politikasının para teorisi olması gerektiğini söylemiştir.</p>
Smithin, (2004)	<p>Keynes çalışmalarını merkantilist düşünceye katkıda bulunmak üzerine oluşturmuştur. Keynes'in para politikası Friedman'ın onayladığı politikadan daha duranıdır. Fakat Keynes yöntemsel olarak en sıkı standartlar tarafından yetersiz görülmüştür</p>	<p>Friedman'ın yöntemine baktığımızda klasik teoriyi tekrar oluşturmaya ve rehabilite etmeye çalışmıştır. Ricardo, Hume, Fisher ve Wicksell'in yolundan gitmiştir. Onun terimleri teorik olarak geniş bir başarı ağına sahiptir.</p>	<p>1930'lu yıllarda kriz için birçok kesim tarafından maliye politikası önerilmekteydi.1930'lu yıllarda Keynes'in "General Theory" isimli eseri Chicago okulunda popüler değildi onun yerine "Treatise on Money" isimli eseri daha fazla yaygın olmuştur.</p>
Rivot,	<p>Keynes'e göre beklenti sürecinin oluşumu ekonomide</p>	<p>Friedman'ın teorik dünyasında para sadece ticari ve</p>	<p>Friedman'ın "Theoretical Framework of Monetary Analysis"</p>

(2012)	potansiyel olarak istikrar bozucudur. Bu yüzden devlet kolektif bir kurum gibi özel aktörlere daha iyi bir bilgi sağlamak için anahtar rol oynamalıdır. Keynes'e göre girişimcilik ekonomisi kuralları gerektirir. Keynes'in müdahaleci durumunun amaçları ise uzun dönem beklentilerini yönetmektir	tedbirsiz amaçlar için gereklidir, likidite ayrıcalığı yoktur. Ona göre beklentiler, tüm dünya devletleri tamamen bilinene kadar istikrar bozucu olamaz. Friedman'a göre devletin isteğe bağlı müdahale durumu ancak beklenmedik durumlarda etkilidir	eseri hem monetarist hem Keynesyenlerce desteklenmesi gereken bir altyapı sunar. Friedman'ın hedefleri hem paranın eski miktar teorisi hem de Keynes'in likidite tercihini kapsayan analitik öneri için güzel bir örnektir. Hem Keynes hem de Friedman daha genel olarak kurallara dayalı ve uzun dönemli çerçeveler geliştirmişlerdir
Thorne, (2010)	Keynes'e göre kriz, "hayvansal güdülerin çöküşünü" başlatmıştır. Düşen ücretler ve fiyatlar ne ekonominin çöküşünü engellemiş ne de yeniden toparlanmasını sağlamıştır. Para politikası ile yatırımları arttırmak faizler yüzünden mümkün olmamaktadır. Keynes'e göre para arzı, potansiyel oranı aşan bir düzeyde artarsa bu genişleme ekonomide enflasyona neden olur.	Monetaristler, Keynesyen ekonominin sürekli müdahale yaparak ekonomiye verdikleri zararları gidermeye çalışmışlardır.	Keynesyen ekonomi 1970'lerde yüksek enflasyon ve yüksek işsizliğin aynı anda ortaya çıktığı bu yıllarda bir saldırı altında kalmıştır. Bu kriz nedeniyle sahneye Monetarizm çıkmıştır
Foley, (1985)			Keynesyen düşünce 1970'lerde Monetarist görüşlerce gayet kabul edilebilir görülmüştür. Aslında Keynes'in de bir monetarist olduğu iddia edilebilir. Örneğin Keynes, "Paranın Miktar Teorisi" yerine "Genel Teori" ismini kullanmıştır. Keynes'in yolundan giden modern Keynesyenler monetarizmin daha radikal versiyonudur.
Palley, (1993)	Keynes'in görüşleri monetaristler tarafından tehlike arz eden dominant bir ortodoksi olarak nitelendirilmiştir.	Monetaristler kriz dönemlerini açıklarken serbest piyasa ekonomisinin aslında istikrarlı olduğunu, makroekonomik iflasın tekrarlayan tehdidine maruz kalmadığını söylemişlerdir. Bu tezlerini üç hipoteze dayandırmışlardır. Bunlar; para arzı dışsallığı, paranın dolaşım hızı stabilitesi, paradan gelire tek yönlü	Piyasa ekonomisinin tutarlı piyasa dengeleme özelliği parasalcılığın yerini alan Yeni Klasik Makro ekonominin temeli olmuştur. Bu durum Yeni Klasiklerin Keynesçiliği olduğu kadar parasalcılığı da düşman olarak gösterir, çünkü reel hasılda para arzı dalgalanmalarının uzun vadeli etkileri olmadığını savunur ve kısa vadeli etkiler beklenmedik tedbirler

		nedensellik.	ile kısıtlıdır.
Epstein, (2013)		Friedman'a göre devlet müdahalesi genel verimi düşürürken idari maliyeti ikiye katlar. Friedman bu görüşleriyle kamusal konularla ilgilenen bir usta olarak kabul edilmiştir. Friedman, devletin yönettiği paradaki zorlukları fark etmiştir.	Friedman ve Keynes gibi örnekler yakın gelecekte muhtemelen olmayacak ve bizler bu anlamda kaybedenler sınıfında yer alacağız
Uusitalo, (1984)	Yapılan bu çalışmada Norveç ve İsveç ekonomi politikalarında Keynesci politika uygulayan ülkelerdir. Finlandiya'da sosyal demokrasinin rolü önemlidir ama baskın değildir.	Merkez bankasının güçlü hukuksal ve politik pozisyonlar uyguladığı ülkeler, ekonomik durumunu parasal önlemleri talep eden olarak tanımlama eğilimindedirler ve bu ülkeler ekonomi politikalarında başlıca para yöntemlerini uygulayabilirler.	İskandinav ilkelinde yapılan bu çalışmada bu ülkelerin ekonomi politikalarında ne kadar Monetarist ne kadar Keynesyen olduğu açıklanmıştır. Parasalcı ve Keynesyen politikalar arasındaki seçenek toplumda birçok açıdan geçerlidir, özellikle işsizlik problemi yaklaşımlarında kabul görmektedir. Bu açıdan İskandinav Monetaristleri ve Keynesyenleri hemfikirdir.

Leeson, (1998) Keynes'in görüşlerini takip edenler tarafından Friedman'ın iktisat metodu Keynesci makroekonomik modellerde formüle edilmiştir. 1930'ların ortasından bu yana şekilci genel denge devrimi Marshallian mühendislerin yerine geçmeye başlamıştır.

Friedman, istihdam teorisini keşfetmek için Keynesyenler tarafından kullanılan Marshall metodunu onaylamıştır fakat Keynesyenlerce uygulanan bazı Walrasian modeli uygun bulmamıştır.

Keynes ve Friedman'ın yöntemlerine bakıldığında modellerin ekonometrik analizi konusunda ikisi arasında büyük oranda benzerlik vardır. Keynes'e göre makroekonomiye konu olan sonuçlar hatalar içerir ve Keynes bu durumdan şüphe duyar bu şüphe aynı zamanda Friedman'da da vardır.

Walker, Keynes, paranın miktar teorisi konusunda Friedman, reel dengeyle ilgili davranışın önemini 1920'lerde Keynes'in parasal teoriye bakış açısı tüm önemli

-
- (1989) parasalcılarla aynı fikirde olmuştur. Para miktarındaki değişikliklerin kısa ve uzun vadede fiyat seviyesinde önemli etkilerinin olduğunu savunur. Para miktarındaki değişiklik kısa ve uzun vadede para miktarındaki değişiklik normal olarak reel değişkenlerde yansız etki ve fiyat seviyesinde orantılı etkiler meydana getirir. açılarda parasalcılardan önce gelmiştir. Genel görüş ve yaklaşımlarında Keynesyen düşüncede parasalcılık ruhu öngörülebilir. Bir çok ana politik konuda da Keynes'in bakış açısı parasalcılardan önce gelir. Birçok parasalcılarca benimsenen doktrine Keynes'in dahil olmadığı nokta, parasal yetkinin etkili önleyici politikayı düzenleyip düzenlemediği konusudur.
-
- Johnson,** Keynes'e bağlı olarak gelişen Keynescilik, parasal politikaların etkilerini sadece faiz oranlarındaki değişimin yatırımlara etkisiyle değil de çok farklı kanallardan dikkate alarak Keynes'in 1950'lerdeki versiyonlarının yerini almıştır. Hükümetlerin on yıl öncesinden daha çok para politikasına dikkat etmeleri parasalcılığın kazandığı anlamına gelir. Keynesçiliğin çıkışıyla parasalcılık tam anlamıyla kaybetmiştir. Parasalcılık, onu yaratan ampirik sonuçları açıklamayı hiçbir zaman başaramamıştır. Hatta bazen bu sonuçların bir nedensellik kuramı ışığında yorumlanmaya gerek olduğunu bile yadsırmaktaydı ve karşı çıktığı Keynes'in kuramının kaba gülünç yanlarını bile çürütmekte yetersiz kalmıştır.
-

Yay,
(2001)

Friedman, Keynesci politikalara da ciddi eleştiriler getirmektedir. Artan devlet kontrol ve müdahaleleri eleştirilmekte ve iki temel noktada hatalı görülmektedir: Devlet faaliyetleri çeşitli alanlarda (konut yapımında, beslenmede ya da giyimde, sağlık ve temizlik hizmetlerinde) tek tip standartlar getirerek etkinlik sağlasa da çeşitliliği ve çok sesliliği ortadan kaldırmaktadır. İkincisi, sadece iktisadi faaliyetlerde değil insan yaşamının başka alanlarında (bilim, sanat, kültür gibi gönüllü işbirliği, deneme yanılma ve kabul etme-reddetmeyle gelişen alanlarda) “görünmez elin” işlerliğini bozmaktadır.

Günümüzde Monetarizm teorik önemini yitirmesine ve ondan kaynaklanan ve onu eleştiren Yeni-Klasik İktisat gibi, Anayasal iktisat gibi daha gelişmiş analizlere yerini bırakmasına rağmen, iktisat politikaları önerilerinin, 1980'lerden günümüze kadar gelişerek bütün gelişmiş kapitalist dünyada, gelişmekte olan ülkelerde ve eski sosyalist şimdi "geçiş" ekonomilerinde artan şekilde uygulamaya geçtiği görülmektedir. Bugün ABD ekonomisindeki büyüme düşük işsizlik, düşük enflasyon ve artan verimlilik performansında yukarıda sözü geçen arz yanlı politikaların önemli katkıları olmuştur.

Friedman'ın, Keynesci bir dünyada liberalizmi ve miktar teorisini savunması önemli bir çabadır. O dönemde önce dışlanan, alay edilerek kulak arkası edilen, ancak reel sorunlar karşısında dikkate alınmaya başlanan Friedman ve çevresinin Keynesci İktisadın eleştirisi ile oluşan Keynesyen/Monetarist tartışmasının, iktisat bilimi açısından canlı bir tartışma ortamı hazırlayarak gelecek ekoller için bir tartışma zemini hazırlamıştır. Bize göre, tartışmanın başlangıcında birbirine tamamiyle zıt kutuplar olarak görünen Monetarist ve Keynesyen yaklaşımların 1980'lerde yakınlaşmış olmaları, tartışmanın önemsiz olduğunu değil, her iki kanattaki iktisatçıların birbirlerinden etkilenecek paradigmalarındaki boşlukları bu etkileşimlerle doldurma çabalarını göstermektedir.

Kaynak: Tablo, içinde ismi geçen kaynaklar kullanılarak tarafımızca oluşturulmuştur.

Tablo ve yöntem ile ilgili görüşlerden yola çıkılarak Keynesyenler ile Monetaristlerin görüşleriyle ilgili bazı belirgin farkları tespit etmek mümkündür:

- Keynes ile Monetaristlere bakıldığında her iki görüşün farklı ekolleri temsil etmeye ve onları devam ettirmeye çalıştıkları söylenebilir. Keynes'in görüşleri Merkantilist düşünceye katkı yapmak üzere oluşturulmuşken Friedman Keynes ile zarar gören Klasik görüşü canlandırma niyetindedir.
- Keynes krizlerin nedenini belirsizliğe bağlar. Ona göre beklentiler ve kişisel yargılar enflasyonu yönlendirici faktörlerdir. Bu da krizlerin içsel olduğu anlamına gelmektedir. Yani krizler bir ekonominin kendi iç dinamiklerinden kaynaklanır ve dışsal şoklar bunda etkili değildir. Buna karşın Friedman'a göre ekonomide değer yargıları yoktur ve hiçbir değer yargısı krizlerin parasal bir olgu olduğunu değiştiremez. Çünkü Monetaristler her zaman ekonominin tam istihdamda olduğunu varsayımlardır.
- Keynes için kriz efektif talep eksikliğinden ortaya çıkmıştır ve krizin sebebi işsizliktir. Friedman ise krize parasal bir olgu olarak bakar ve krizin sebebini enflasyon olarak görür bu yüzden 1929 bunalımını para arzındaki düşüşe bağlamıştır. Friedman sayısal verilerle yaptığı çalışmalarda para arzıyla kriz dönemlerindeki resesyon ve enflasyon arasında bağlantı kurmuştur. Keynes para miktarındaki artışların istikrarsızlık dönemlerinde kısmen etkili olduğunu savunur ve ona göre para politikaları ancak olağan üstü durumlarda uygulanabilir. Her ne kadar para politikasını bazı durumlarda savunsa bile onun para politikası Friedman'ın teorisine göre oldukça durağandır ve yönetsel olarak yetersiz kalmıştır.
- Keynes'deki belirsizlik kavramı onun devletin ekonomiye müdahalesine önemli bir zemin hazırlamıştır. Ona göre belirsizliğin olduğu bir ekonomide devletin müdahalesi şarttır. Keynes bu müdahaleci politikalarıyla aslında uzun dönem istikrarını hedeflemektedir. Hatta girişimciliğin de kurallara bağlı olması gerektiğini savunmaktadır. Keynes'in müdahaleci tutumu uluslar arası kuruluşların Bretton Woods konferansında etkin rol oynamasına neden olmuştur. Friedman Keynes'in bu tutumunu eleştirir çünkü o belirsizlik istikrar bozucu bir unsur olarak görmemektedir. Dolayısıyla müdahaleciliğe de karşı çıkar ve devlet müdahalesini piyasalar için büyük bir zarar olarak görür. Monetaristler düşünsel temellerini Keynes'in eksiklikleri ve onun müdahalecilikle ekonomiye verdiği zararları gidermek üzerine kurmuşlardır. Friedman'a göre müdahalecilik piyasadaki çeşitliliği bozmakta ve Görünmez El'in faydasını da minimize etmektedir.

Bu iki görüşün farklarının yanında ortak yönleri de mevcuttur.

- Keynes para politikası konusunda yaptığı açıklamalardan para politikasının doğru anlaşılması gerektiği ve doğru bir uygulama olması halinde maliye politikasının bir alt teorisi olarak uygulanabileceğini savunduğu anlaşılır.
- Keynes krizi açıklarken işsizlik üzerinde durmuştur ve bunu da verimlilik, ücret ve milli gelir ile açıklamıştır ve bunlara fiyat teorileriyle açıklık getirmiştir. Buna ilaveten Friedman da milli gelir, reel ve nominal geliri açıklarken bunların parasal güçlerin bir ortak sonucu olarak görmektedir. Bu ise her ikisinin de üretim ve istihdam konularında fikirlerinin örtüştüğünü göstermektedir.
- Her ikisi de makroekonomik analize konu olan verilerin hatalar içerebileceğini düşünmektedir.

6. Sonuç

Keynesyen ekol ile Monetarist ekol arasında belirgin bir şekilde ortaya çıkan farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıklar yıllar boyunca sürececek olan Keynes ve Monetarizm tartışmasını bizlere kazandırmıştır.

Monetarist ve Keynesyen görüş arasındaki büyük ayrım 1929 Kriz'in değerlendirilmesinde ortaya çıkmaktadır. 1929 krizi birinci dünya savaşı sonrasında ortaya çıkmış en büyük krizlerden biridir. Kriz, savaşın etkileri ve ülkelerin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılarla birleşip ciddi sonuçlara neden olmuştur. Krizin sebepleri sonuçları ve krizin nasıl aşılacağı konusunda birçok görüş

ortaya çıkmıştır. Monetarist ekol ile Keynesyen ekolün yöntemlerinin tartışıldığı ve karşılaştırıldığı bir olgu olan 1929 krizi bu iki görüş arasındaki yöntem farklılıklarını açıkça ortaya koymuştur.

1929 krizi, Monetarist ve Keynesyen görüşün karşı karşıya gelmesine neden olmuştur. Keynesyen görüşün 1929 krizi ile ilgili görüşleri iktisatta yöntem tartışmalarına katkıda bulunmuştur. Bu kriz ile ilgili değerlendirmelerin bir yöntem tartışmasına dönüşmesi Milton Friedman ile başlamıştır. Milton Friedman'ın öncülüğünde kurulan Monetarizmin temellerini onun bu eleştirilerinin oluşturduğu görülmektedir. Krizi talep eksikliğine bağlayan Keynes'in aksine Friedman krizin parasal bir olgu olduğunu söylemiş ve böyle bir durumda para politikasının etkin olacağını savunmuştur. Liberal ve tamamen devletin tüm müdahalelerine karşı olan Friedman'ın aksine Keynes ise devlet müdahaleciliğini ve maliye politikalarını şiddetle savunmuştur. Aralarındaki bu temel farklılıklara rağmen bu iki görüşün yöntem tartışmaları hiçbir zaman tek başına mutlak doğru olarak kabul edilmemiştir. Milton Friedman, kendi döneminde yaşadığı ekonomik sorunlara Keynesyen reçeteler çözüm olmadığı için eleştiride bulunmuş ve adeta bir anti tez geliştirmiştir. Friedman'ın geliştirdiği bu tez bize yöntem farklılıkların zaman içerisinde değişebileceğini, konjoktüre göre belirlenebileceğini göstermiştir. Nitekim Monetarizmin etkileri de uzun yıllar boyunca devam etmemiş, eksikliklerinin tamamlanması, yöntemlerinin eleştirilmesi ile yeni ekoller ortaya çıkmıştır. Fakat burada bilinmesi gereken şey Keynes ve Friedman'ın yöntem tartışmalarına bir kapı açmasıdır ve 1929 krizi de bu başlangıç için önemli bir örnek olarak değerlendirilmektedir.

Kaynakça

AKMAN, V. (1998), *Modern Dünyadaki En Büyük Ekonomik Kriz "Asya Krizi Sonrası ve Muhtemel Etkileri"*, Rota Yayınları, İstanbul.

ARSLAN, M.(2010), "1929 Krizi ve 2007-2008 Küresel Krizi- Keynesyenizm Açısından Bir Kıyaslama", Yüksek Lisans Tezi, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara.

BAKIRTAŞ, İ. TEKİNŞEN, A.(2004), "Dünya Savaşları ve Kriz Arasındaki Etkileşimin Ekonomi Politikası", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 12 ss. 83-100.

BAŞOĞLU, U. PARASIZ İ. ve ÖLMEZOĞULLARI N. (2004), *İktisatta Devrimler Karşı Devrimler*, Alfa Yayınları, İstanbul.

BRUNNER, K. & MELTZER, A. H., (1972), "Friedman's Monetary Theory", *Journal of Political Economy*, Vol. 80, No. 5 (Sep. - Oct., 1972), pp. 837- 851, Published by: The University of Chicago Press.

COŞKUN, K. T.(2004), *Ekonomik Krizler*, Ankara Vergi Denetmenleri Derneği Yayınları, Ankara.

ÇAPRAZ, N. (2001), *Ekonomik Bunalımların Dünya'da ve Türkiye'de Yansımaları*, DER Yayınları, İstanbul.

EĞİLMEZ, M. (2008), *Küresel Finans Krizi-Piyasa Sisteminin Eleştirisi*, Remzi Kitabevi, 7.Basım, İstanbul.

EPSTEIN, A.R. (2013), "Why There Is No Milton Friedman Today", *Econ Journal Watch*, Vol. (10)2, pp. 175-179.

EROĞLU, Ö. ve ALBENİ M. (2002), *Küreselleşme Ekonomik Kriz ve Türkiye*, Bilim Kitabevi, Isparta.

FİSUNOĞLU, M.ve KÖKSAL TAN B. (2009), "Keynes Devrimi ve Keynesyen İktisat", *Ekonomik Yaklaşım Dergisi*, Cilt: 20, Sayı: 70 ss.31-60.

FOLEY, B., (1985), "Was Keynes a Monetarist?", *Economic Affairs*, Vol. 4, No.3

GALBRAITH, J. K. (2009), *Büyük Kriz 1929*, Pegasus Yayıncılık, 1.Baskı, İstanbul.

- GE, C. & Zhen L. (2010), “The Global Economic Crisis in the Perspective of Keynesian Business Cycle Theory”, *International Business Research*, Vol.3, No: 2, April.
- GÖK, S. (2010), *Ekonomik Krizin Çalışanlar Üzerindeki Etkisi*, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- JOHNSON, H.(1971), “Keynesian Revolution and the Monetarist Counter Revolution”, *American Economic Review*, Vol. 61, May, pp.1-14.
- KAZGAN, G. (2004), *İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- KÜÇÜKAKSOY, İ. (2006), Kısa Vadeli Sermaye Hareketlerinin Ekonomik Kriz Etkisi: 1990-2004 Yılları Türkiye Uygulaması, Doktora Tezi, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, s.105.
- LEESON, R. (1998), “The Ghosts I Called I Can’t Get Rid of Now: The Keynes- Tinbergen-Friedman-Philips Critique of Keynesian Economics”, *History of Political Economy*, Vol.30, No:1, pp.51.
- MISHKIN, F. S. (2007), *Finansal Piyasalar ve Kurumlar*, (İ. ŞIKLAR & A. ÇAKMAK & S. YAVUZ Çev.), Bilim Teknik Yayınevi, İstanbul.
- NERE, J.(1980), *1929 Krizi*, (V. TOPRAK Çev.), Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları No.134, Ankara.
- ORDER, R. V. (1977), “Unemployment, Inflation, and Monetarism: A Further Analysis”, *The American Economic Review*, September, 1977, pp.741-746.
- PALLEY, I.T. (1993), “Milton Friedman and the Monetarist Counter- Revolution”, *Eastern Economic Journal*, Winter 1993, Vol. 19, No:1, pp. 71.
- RIVOT, S. (2012), “The Great Divide? Keynes and Friedman on Employment Policy”, *Journal Cahiers d’économie Politique*, Vol. 62, pp. 223-251.
- SAYAR, A. (2005), *İktisat Metodolojisi ve Düşünce Tarihi Yazıları*, ÖtükenYayınevi, İstanbul.
- SMITHIN, J. (2004), “Keynes, Chicago and Friedman”, *Journal of Economic Studies*, Vol. 31, No:1, pp. 76-88
- STANFIELD, J.R., (1991), “Keynesianism, Monetarism and the Crisis of the State”, *Southern Economic Journal*, Jul. 1991, Vol. 58, No: 1, pp. 304.
- STOJANOV, D. (2009), “Keynes and Economic Crisis:Some Reconsiderations”, *Zb. Rad. Ekon. Fak. Rij.* Vol. 27 s :2pp: 293-310
- TEKELİ İ. & İLKİN S. (2009), *Dünya Buhranında Türkiye'nin İktisadi Politika Arayışları*, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul.
- THORNE, K. (2010), “The Multiple Faces of Keynesianism, Monetarism, and the Global Financial Crisis”, *Administrative Theory & Praxis*, September 2010, Vol. 32, No. 3, pp. 304–326.
- UNAY, C. (1996), *Ekonomik Konjonktür*, Ekin Kitabevi, Beşinci baskı, Bursa.

UUSITALO, P. (1984), “Monetarism, Keynesianism and the Institutional Status of Central Banks”, *University of Helsinki, Acta Sociologica*, January 1984, Vol. 27, No: 1 pp. 31-50

VORSTER, N. (2010), “An Ethical Critique of Milton Friedman’s Doctrine on Economics and Freedom”, *Journal for the Study of Religions and Ideologies*, Vol:9, Summer, pp:163-188

WALKER, D. (1989), “Keynes’s Anticipation of Monetarism”, *Australian Economic Papers*, June.

WEINTRAUB, S. (1971), “Keynes and The Monetarists”, *The Canadian Journal of Economics*, Vol. 4, No. 1, pp. 37-49

YAY, G. (1988), “İktisadi Düşünce de Monetarizm ve Milton Friedman’ın Yeri”, Doktora Tezi, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.

YAY, Gülsün Gürkan, (2001), “Chicago Okulu, Milton Friedman ve Monetarizm”, *Liberal Düşünce*, No:6, Sayı: 24, ss.196-207.

YAY, T. & GÜRKAN YAY G. & YILMAZ E. (2001), *Küreselleşme Sürecinde Finansal Krizler ve Finansal Düzenlemeler*, İstanbul Ticaret Odası, Yayın No: 2001-47.